

NEW OTHERS OF TURKEY: SYRIANS

TÜRKİYE'NİN YENİ "ÖTEKİLERİ": SURIYELİLER¹

Cahit ASLAN²

Abstract

It has been understood that "Syrian Refugees" who come to Turkey since 2011 are a permanent population rather than temporary guests. These Refugees are in communication and interaction with the local people, institutions, not in the sterile space. These interactions can be the cause of conflicts and conflicts as well as help. This interaction leads the Refugees to take their place in Turkey as new "others". The Refugees are constructing themselves as "Syrians" despite having many variables for the other. Objective: To determine what the sociological dynamics of the Syrian Refugees' differentiating process have as a new alien and what kind of influence they have. Data source and method: It is a descriptive evaluation of the data obtained from field studies about the target mass of the research "Syrians". Findings: The results of the study of Syrian refugees showed that the "Syrians" as a new minority-ethnicity group in Turkey, which is very rich in terms of ethnicity at the end of the process of "otherization", which is built on the factors such as the socioeconomic level, sect, political tendencies of the local people it is added. Conclusion: If we consider the American "melting pot" theory from these findings, it is not possible to dissolve the asylum seekers similar to the Turkishization pot. First of all, local people are against such a melting. Protestant, Catholic, etc., just like in America, even if partial achievements are achieved. There are possibilities like Kurdish basket, Sunni and Alawi basket in Turkey. But they will always be called "Syrians".

Keywords: Syrians, Syrian Refugee, Cultural Contacts, The other-Othering

Özet

2011 yılından beri Türkiye'ye gelen "Suriyeli Sığınmacılar"ın geçici misafirler olmaktan ziyade kalıcı bir nüfus oldukları anlaşıldı. Bu sığınmacılar steril, boşlukta değil bütün olarak yerel halkla, kurumlarla iletişim ve etkileşim halindedirler. Bu etkileşimler yardım şeklini aldığı gibi rekabete, çatışmalara da neden olabilmektedir. İşte bu etkileşim süreci sığınmacıların yeni "ötekiler" olarak Türkiye'de yerlerini almasına neden olmaktadır. Sığınmacılar öteki olması için birçok değişkene sahip olmasına rağmen kendini "Suriyeliler" olarak inşa etmektedir. Amaç: Yeni ötekiler olarak Suriyeli Sığınmacıların ötekileştirilmesi sürecine etki eden sosyolojik dinamiklerin neler ve nasıl bir etkiye sahip olduklarını tespit etmektir. Veri kaynağı ve Yöntem: Araştırmanın hedef kitlesi olan "Suriyeliler" ile ilgili yapılmış olan saha çalışmalarından elde edilen veriler ile kaydi verilerin betimsel değerlendirilmesidir. Bulgular: Suriyeli Sığınmacılar konusunda çalışmanın çok değişkenli analiz sonuçları göstermiştir ki yerel halkın sosyoekonomik seviyesi, mezhep, siyasal eğilimler gibi faktörlere bağlı olarak inşa olan "ötekileştirme" süreci sonunda, etnisite açısından oldukça zengin olan Türkiye'ye "Suriyeliler" yeni azınlık-etnisite grup olarak eklenmektedir. Sonuç: Elde edilen bu bulgulardan Amerikan "erime potası" kuramını düşünür isek, gelen sığınmacıların Türkiyelileştirme potasına benzer potada eritmesi mümkün görülmemektedir. Öncelikle yerel halk böyle bir erimenin karşısındadır. Kısmi başarılar elde edilse dahi tıpkı Amerika'da olduğu gibi Protestan, Katolik vs. seçeneklere benzer Türkiye'de de Kürt potası, Sünni ve Alevi potası gibi olasılıklar söz konusudur. Ama her zaman onlar "Suriyeliler" olarak anılacaklar.

Anahtar Kelimeler: Suriyeliler, Suriyeli Sığınmacı, Kültürel Temaslar, Öteki-Ötekileştirme.

¹ Bu makale 20-22 Ekim 2017 tarihleri arasında Adıyaman'da Adıyaman Üniversitesinde düzenlenen "II. Gerçek ve Umut Arasında Suriyeli Mülteciler Sempozyumu"nda sunulmuştur.

² Doç. Dr., Çukurova Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Fakülte, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Felsefe Grubu Eğitimi Ana Bilim Dalı, caslan@cu.edu.tr.

1. Giriş

2011 yılından beri Türkiye'ye gelen "Suriyeli Sığınmacılar"ın geçici misafirler olmaktan ziyade kalıcı bir nüfus oldukları anlaşıldı. Bu sığınmacılar steril, boşlukta değil bütün olarak yerel halkla, kurumlarla iletişim ve etkileşim halindedirler. Bu etkileşimler yardım şeklini aldığı gibi rekabete, çatışmalara da neden olabilmektedir. İşte bu etkileşim süreç sığınmacıların yeni "ötekiler" olarak Türkiye'de yerlerini almasına neden olmaktadır. Sığınmacıların öteki olması için mezhep, etnisite vs. gibi birçok değişkene sahip olmalarına rağmen "Suriyeliler" olarak inşa olmaktadır. Dolayısıyla yeni ötekiler olarak Suriyeli Sığınmacıların ötekileştirilmesi sürecine etki eden sosyolojik dinamiklerin neler ve nasıl bir etkiye sahip olduklarını tespit etmek önemli bir hale gelmektedir.

Bu ve benzeri olgulardan dolayı dünyada genel eğilim artık "göç ve göçmenlik tartışmaları daha çok vatandaşlık, çokkültürlülük ve kimlik tartışmaları çerçevesinde yürütülmektedir. Göçmenlerin kültürel farklılıklarını sürdürme ve kabul ettirme isteği de göç alan topluma entegrasyonu veya uyumunu engelleyen temel öge olarak sunulmakta ve dolayısıyla da çözüm, açık ya da örtük biçimde göçmenlerin farklı kimliklerinin kabulünden geçeceği temel vurgusu etrafında şekillenmektedir" (Erbaş, 2002: 173).

Analiz sonuçları göstermiştir ki Türkiye'deki yerel halkın sosyoekonomik seviyesi, mezhep, siyasal eğilimler gibi faktörlere bağlı olarak inşa olan "ötekileştirme" süreci sonunda, etnisite açısından oldukça zengin olan Türkiye'ye "Suriyeliler" yeni azınlık-etnisite grubu olarak eklenmektedir.

Amerikan "erime potası"³ kuramını düşünülür ise elde edilen bulgulara göre gelen sığınmacıların Türkiyelileştirme potasına benzer potada eritmesi mümkün görülmemektedir. Öncelikle yerel halk böyle bir erimenin karşısındadır. Kısmi başarılar elde edilse dahi tıpkı Amerika'da olduğu gibi Protestan, Katolik vs seçeneklere benzer Türkiye'de de Kürt potası, Sünni ve Alevi potası gibi olasılıklar söz konusudur. Ama her zaman onlar "Suriyeliler" olarak kalacaklardır.

2. Öteki ve Ötekileştirme Üzerine

Dışarıdan bir gözlemci olarak söyleyebiliriz ki "beriki ancak ötekinin olumsuzlanmasıyla var olmaktadır ki bu, ben ve ben olmayan diyalektiğinde gerçekleşir ve 'öteki olma', onun dışındakiler tarafından ona yüklenir" (Bkz.: Kiraz, 2011: 153-154). Bu yüzden öteki aslında berikinin dışında bir şey değildir beriki ile beraber vardır. Ötekileştirme, küçük görmek, aşağılamak ve hor görmek yoluyla farklı kimlikte olanı zayıflatmayı güçten düşürmeyi ve iktidarsızlaştırmayı amaçlayan bir söylem biçimidir. Siyasi bir söylem olarak kullanıldığında ötekileştirme, "biz" ve "diğerleri" arasındaki farklılığın "biz" lehine ve "diğerleri" aleyhine işleyecek bir ayrımcılığa dönüştürülmesi eğilimini ifade eder. Toplumsal gruplar arasındaki etnisite, ten rengi, kilo, saç rengi, fizyonomik özellikler, din, mezhep, cinsiyet, yaş, eğitim, gelir, bölge, kent, semt, aile, meslek, kültür, zeka, yetenek, beceri gibi gerçek ve muhayyel her türlü farklılık ötekileştirmeye konu olabilir (Yılmaz, 2010). "Eğer ben/biz katı/otoriter bir şekilde kurulmuşsa, özgüven yoksunluğu yaşıyorsa, öteki saydıklarıyla arasında hiç bir ortak insani zemin varsaymıyorsa, kendi içindeki öteki konumlarının ya da potansiyellerinin farkında değilse ya da onları inkâr etme ihtiyacındaysa, öteki, yani benden/bizden farklı olan, beni/bizi de etkileşim içinde geliştirebilecek bir zenginlik olarak görülmez, onun yerine derinden derine teğelleri zar zor tuttuğu sezilen beni/bizi bozacak bir "tehdit unsuru" olarak görülür" (Paker, 2007: 1)

³ Crispino, J. A. (1980). The Assimilation of Ethnic Groups: The Italian Case. New York: Center for Migration Studies.

Öteki biz ya da ben olmayandır da. Öteki kendinden yola çıkarak kendi dışındaki tanımlamadır. Bu tanımlama belli bir gözlem veya deneyimleme sürecini gerektirir ki bu süreç ötekileştirmedir. Ötekileşmenin sonucunda beni, bizi referans alan beriki, kendinden yola çıkarak ötekini inşa eder ve ona göre tepki geliştirir. "En hafif tepki öteki sayılanla hiç bir anlamlı ilişki kurmamak, onu merak etmemek, ondan ayrı ve uzak durmaktır. Daha ağır bir tepki, ötekini kendimize benzetmeye çalışmak, farklılıklarını inkar etmek, asimile etmeye çalışmaktır. En ağır tepki ise ötekini "tehlikeli düşman" olarak kodlayıp saldırganlaşarak yok etmeye çalışmaktır (Paker, 2007). Bu yüzden ötekinin tanımlanması (aynı zamanda berikinin kendini tanımlaması) psikosoyaldır.

3. Psikososyal Bir Süreç Olarak "Suriyeliler"

Türkiye'de yeni öteki olarak Suriyeliler' oluşumu oldukça yeni ve bir o kadar da sert dönemlerden geçerek gerçekleşmektedir. Şöyle ki;

3.1. Suriyeliliğin Kısa Tarihi

İlk Suriyeli sığınmacılar 2011 yılında Türkiye'ye ulaştı. İlk başlarda oldukça az sayılardaydılar. Hatta resmî otoriteye göre 100 bin kişi psikolojik sınır ilan edilmişti. Fakat her geçen gün sayıları arttı. AFAD'ın 20 Ekim 2014 tarihindeki bildirisine göre Türkiye'deki toplam Suriyeli sayısı 1 milyon 600 bin kişi kadardır⁴. Fakat 30 Aralık 2014 tarihli habere göre "Suriye İnsan Hakları Örgütü"nü'nün 2014 yılı raporunda Türkiye'nin 1,9 milyon kişiyle en çok Suriyeli sığınmacının bulunduğu ülke olarak zikredilmektedir⁵.

2017 yılı itibarıyla Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün resmî Twitter hesabına göre Türkiye'de yaşayan 1 milyon 580 bin 866'sı erkek, 1 milyon 376 bin 588'i kadın olmak üzere 2 milyon 957 bin 454 Suriyeli, biyometrik verileriyle kayıt altına alınmış. Bu Suriyeli nüfusun ise 150 bini Adana'da, 25 bini Adıyaman'da, 330 bini Gaziantep'te, 374 bini Hatay'da, 480 bini İstanbul'da, 110 bini İzmir'de, 90 bini K. Maraş'ta, 125 bini Kilis'te, 147 bini Mersin'de ve 420 bini ise Ş. Urfa'da yaşamaktadır.

3.2. "Suriyeli" Kimlikleşmesi

Kimliğin olmaz ise olmaz koşulu öteki olma durumu idi. Öteki genelde benden olmayan ya da benim gibi olmayan anlamına gelir. Matematiksel olarak ifade edilirse kümenin dışında kalanlardır. Bu küme sosyolojik olarak bazen bir milleti bazen bir dini veya mezhebi vs. tarif eder. Genellikle olumsuz bir durumu tarif etmek için kullanılır. Bu yüzden dışlanmış olanı adlandırır öteki.

Türkiye'de Suriyeli kimlikleşmesi bu türden ötekileştirmeler ile birlikte inşa olmaktadır. Örneğin Trabzon'da yayın yapan yerel gazetelerden birinde "Suriyeliler mağdur söyleminden ziyade fail söyleminde ötekileştirilmektedirler. Hatta yerel halk için onlar tehdit olarak görülmektedirler" diye yazmaktadır (Bayram, 2016: 1429). Benzer bir şekilde Hacettepe Üniversitesi Göç ve Siyaset Araştırmaları Merkezi (HOGO) tarafından 3-12 Ekim 2014 tarihleri arasında 18 ilde 18 yaş ve üstü 1501 kişi ile yapılan görüşmelerin Kasım 2014 tarihinde yayımlanan raporunda;⁶ Mersin Üniversitesinin Bölgesel İzleme Uygulama Araştırma Merkezi'nin düzenlediği "Suriyeli Göçmenlerin Sorunları Çalıştayı"nın 27 Ekim 2014 tarihinde raporunda;⁷ Mavi Kalem Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği'nin 28.05.2014 tarihinde düzenlediği "Suriyeli Mülteciler Alanında Sivil Toplum" başlıklı çalıştay

⁴ <http://www.aa.com.tr/tr/turkiye/407125--suriyelilere-turkiye-kadar-yardim-yapan-ulke-olmamistir>

⁵ <http://www.cnnturk.com/haber/turkiye/turkiyede-suriyeli-multeci-sayisi-1-9-milyon>

⁶ www.hugo.hacettepe.edu.tr/HUGO-RAPOR-TurkiyedekiSuriyeliler.pdf (5 Kasım 2014)

⁷ <http://biamer.mersin.edu.tr/projeler/2.pdf>

raporunda⁸ bu durum açıkça dile getirilmektedir. Keza Yılmaz'ın (2010) Türkiye'deki ötekileştirilme sürecine ilişkin raporunda Suriyeli Sığınmacıları belli başlı ötekileştirme türleri ve tipleri arasında göstermektedir. Yine Ünal (2014) "Suriyeli mülteciler meselesini ağırlıklı olarak "ırksal veya etnik" temelde değerlendiren ve bu bağlamda dışlayıcı ve ayrımcı olduğunu vurgulamaktadır.

15 Mart-15 Ağustos 2015 tarihleri arasında Adana merkez belediyelerinde (Yüreğir, Çukurova, Seyhan ve Sarıçam belediyeleri) 1004 örneklem üzerinde gerçekleştirilen saha çalışmasında da bu durum tespit edilmiştir. Bu çalışmanın raporunda örneklemle Suriyelilerle ilgili geçirdikleri bu yaşantılarının ortalaması 4 üzerinden (0=hiç, 1=...) 1.07'dir ki yaşantı bir iki sefer düzeyinde olduğu tespit edilmiştir. Bu durum beriki ile öteki arasında önemli ölçüde bir 'sosyal mesafe'nin olduğu fikrine yol açmaktadır (Bkz.: Aslan, 2015).

Aynı alan araştırmasında Bogardus'un "Sosyal Uzaklık Ölçeği"nden yararlanılarak oluşturulmuş ölçekle elde edilen verilerden Beriki'nin (yerel halk) büyük çoğunluğunun Suriyeli sığınmacılarla aralarındaki sosyal mesafelerinde oldukça ihtiyatlı davrandıkları tespit edilmiştir. Fazlaca iç içe olmak istemedikleri gibi bir şekilde dışlayıcı oldukları da söylenebilir. Öyle ki onlarla yakınlık kuranların oranı % 18,9'dur. Yerel halkın % 81'i bariz bir şekilde Suriyelilerle aralarında sosyal mesafe kurmaktadır.

Bu sosyal mesafelerin Beriki'nin Türk, Alevi, Kürt, Arap vs gibi kimlikleriyle çaprazlanması sonucu elde edilen bulgulara göre kendilerini Kürt kimliğinde görenlerin gelen sığınmacılara karşı daha yakın, sıcak oldukları söylenebilir. Kendilerini Türk kimliğinde görenler sığınmacılara karşı daha mesafeli durmaktadırlar. Alevilik, Araplık kimliği gibi yerel kimlikleri benimseyenler daha ortada bir yeri tercih ederek temkinli durmaktadırlar. Burada, gelen Suriyelilerin kim oldukları önemlidir. Örneğin sığınmacılar Kürt kökenli, Arap kökenli, Türkmen kökenli veya Alevi-Sünni olmaları bakımından farklılaşmaktadırlar. Bir başka çalışmada bu heterojenlik ve sonuçları açıkça ortaya konmuştur. Ayrıca üst gelir grupları alt gelir gruplarına göre Suriyeli sığınmacılara yönelik daha mesafeli oldukları tespit edilmiştir.⁹

Burada ideolojik yaklaşım, kültürel tanımlamalar, ekonomik beklentiler veya çıkarlar, kişisel deneyimler ve medyadaki yansımalar bir ülkede halkın göçmen ve sığınmacılara karşı olan davranış ve tutumlarını etkilediği göz önünde bulundurulmalıdır. Örneğin;

Algı olarak Türkiye'deki yerel halk Suriyelilere yönelik negatif tutumlar oluşturmaktadır. Yerel halkın Suriyelilere yönelik algılarında ancak %13,8'inde olumluluk söz konusu iken % 65,5'i olumsuz bir algıya sahiptir ve hatta ayrımcı, xenofobik¹⁰ tutumlara sahip oldukları söylenebilir.

Yerel halkın yaşadıkları yerin geleceğinden ümitlerini kestikçe sığınmacılara karşı algıları da olumsuz olmaktadır. Belki de tersidir! Suriyeli sığınmacılarla beraber onlara karşı negatif tutumların oluşması peşi sıra yaşadıkları yere karşı ümitlerin de

⁸http://www.mavikalem.org/wp-content/uploads/2014/05/Suriyeli-M%C3%BCltteciler-Alan%C4%B1nda-ST%C3%96ler-%C3%87al%C4%B1%C5%9Ftay%C4%B1-Raporu_28.05.2014.pdf

⁹ Adana Seyhan'daki Sığınmacılar Durum Tespiti ve Acil Çözüm Önerileri Raporu (2015), "Seyhan'daki Sığınmacıların Durum Tespiti ve İlçe Veri Sistemi Oluşturulması Projesi", ref. no: TR62/15/DFD/006 2015, Çukurova Kalkınma Ajansı.

¹⁰ Zenofobi (Xenophobia)'nin sözlük anlamı, yabancılardan ya da farklı olan şeyden korkmak, nefret etmek. Sosyal anlamı ise bir anlamda korkutucu. Gerçekçi olmayan bir korku ile bir başka dine, kültüre, etnik kökene sahip olanlara karşı oluşan düşünce ve davranışları anlatır. Ya da kişinin yabancılardan ya da bir şekilde kendisinden farklı olan insanlardan korkmasına ve nefret etmesine verilen addır. Değişik olanın tehlikeli olduğu düşüncesiyle oluşan bir korkudur (O. Ural, <http://akademikperspektif.com/2015/03/31/veni-cagin-hastaligi-yabanci-korkusu-zenofobi>; B. Semerci, <http://www.sabah.com.tr/yazarlar/cumartesi/bsemerci/2011/11/05/farklilik-ve-kultur-zenofobi>)

azalmasına neden olmaktadır. Bu durum yerel halkta xenofobinin oluştuğuna dair sinyaller verdiği söylenebilir.

Aynı şekilde mezhep kökeni ile sığınmacılara karşı algılar arasında da bir ilişki tespit edilmiştir.

Alevi-Nusayrilerin,¹¹ Suriyeli algısı Sünni-Hanefi-Şafilere göre daha olumsuzdur. Belki burada, mevcut Suriye iktidarının Nusayrilerin denetiminde olması ve gelen Suriyelilerin de daha ziyade muhalif Sünnilerden oluşması etkili olmuş olabilir.

Suriyeli algısı ile örneklemin gelir seviyesi arasında ters orantılı bir ilişki söz konusudur (Pearson' value= 63,039, df= 24, Sig.=.000). Gelir arttıkça Suriyeli algısı olumludan olumsuzla dönüşmektedir.

Duygu olarak Türkiye'deki yerel halkın büyük çoğunluğu Suriyeli sığınmacılara yönelik olarak mümkün olduğunca olumlu duygular beslemeye çalışsa da belli bir olumsuzluğun varlığı hissedilmektedir.

Bütün bu veriler de yerel halkın Suriyeliler konusunda bir xenofobi yaşadıkları düşüncesini güçlendirmektedir.

Yerel halkın Suriyeli sığınmacılara yönelik asla olumlu duygulara sahip oldukları söylenemez. Çoğunluğunda onlar hakkındaki duygularında bir kararsızlık görülse de önemli bir kısmı olumsuz duygular beslemektedir. Kısaca yerel halkın Suriyeli sığınmacılara yönelik genel eğilimi olumsuz duygular içermektedir. Bu süreçte yerel halk dini inanç bakımından kendileriyle onlar arasında çok mesafe ($\bar{x}=2,86$; $SS=1,238$) görmese de kültürel olarak onlardan oldukça farklı olduklarını düşünmektedirler ($\bar{x}=3,93$; $SS=1,073$) ki bu durum olumsuzluğu şiddetlendiren faktörlerden olduğu söylenebilir. Bu da yerel halkın Suriyeliler hakkında belli bir yargının oluşmasına neden olmaktadır.

Yargı bakımından halkın "Suriyeli" yargısında en güçlü eğilim "yüzyıllardır komşularımızdır" ($\bar{x}= 3,95$) yargısı ile "zulümden kaçan insanlardır" ($\bar{x}=3,88$) yargısıdır. Örneklem "onların din kardeşlerimizdir" ($\bar{x}= 3,61$) olduğu görüşüne de katılmaktadır. Yerel halk kendileri ile Suriyeliler arasında "giyim, kuşama alışkanlıkları bakımında bir benzerlik" ($\bar{x}= 2,24$) kurmamaktadır. Ayrıca onlarla "dil birliği olduğunu" ($\bar{x}=2,20$) da kabul etmemektedirler. "Yeme içme alışkanlıkları bakımından benzer" ($\bar{x}= 2,63$) olduğunu da düşünmemektedirler.

Araştırma verilerine göre yerel halkın Suriyeli sığınmacılara yönelik önyargılara sahip olduğu söylenebilir. Çünkü yerel halkın bir kısmı onları cahil insanlar olarak görmekte (% 37,45) ve hatta % 20,41'i de böyle bir yargıya kararsızlık göstermektedir. Oysa Adana'ya gelmiş Suriyeli sığınmacılar üzerine yapılan bir çalışmada gelen sığınmacıların % 42,3'ü İngilizce, Fransızca veya Almanca dillerine vakıf oldukları tespit edilmiştir (Gümüş ve Durgun, 2015: 15). Örneklemin ise % 31,3'ü İngilizce, Fransızca, Almanca veya Rusça dillerinden herhangi birine en azından anlama düzeyinde vakıftır. Yine aynı çalışmada sığınmacıların eğitim durumu ise şu şekilde tespit edilmiştir:

Sığınmacıların % 15,1'i yüksekokul mezunu iken sığınmacıların cahil olduğunu düşünenlerin de olduğu örneklemin % 16,5'i bir yüksekokul mezunudur. Aynı oran Adana (evren) için % 8,28'dir. Yine sığınmacıların % 16,3'ü okul bitirmemişken örneklemin % 5,7'si, evrenin de % 27,02'si herhangi bir okul bitirmemiştir. Evrende bu oranlar 6 yaş ve üzeri yaş grubu değerlendirmeye alındığı için henüz okul

¹¹ Nusayriler, daha ziyade Türkiye'nin Güneyinde yaşayan Arapça konuşan Aleviler olarak da tanımlanabilir (Bkz.: Aslan, 2014).

bitirmemişler kategorisi bu oranı yükseltiyordur. Fakat sığınmacıların % 20,2'si ilkökul mezunuyken örneklemin % 29,9'u, evrenin de % 20,79'u ilkökul mezunu. Sığınmacıların % 18,7'si lise mezunuyken örneklemin % 32,3'si, evrenin ise % 18,86'sı lise mezunudur. Üstelik örneklemin bir kısmı Türkçe dahi bilmiyor (% 0,79'u (8 kişi)).

Bu eğitim verilerinden yola çıkarak yerel halkın Suriyeli sığınmacılara yönelik oldukça 'ön yargılı' oldukları söylenebilir. Üstelik Gümüş ve Durgun'un çalışmalarında Suriyeli sığınmacıların % 78,8'i sığınmadan önce Suriye'de bir şehir merkezinde, % 6,5'u kasabalarda, % 14,6'sı köylerde yaşadıkları tespit edilmiştir.

Suriyeli sığınmacılara yönelik bir diğerk ön yargıda ise örneklemin % 45'i sığınmacıları çok pis olarak nitelerken % 33,4'ü böyle bir görüşe katılmadıklarını belirtmiştir. Ayrıca giyim-kuşam alışkanlıkları bakımından örneklemin % 70,3'ü kendilerine benzemediğini düşünüyor. Yani giyim kuşamlarından yola çıkarak kimin Suriyeli kimi Suriyeli olmadığını çıkarabilmektedirler! Oysa McLaren'in (1994: 47-62), kültürel temaslar açısından çokkültürlülüğün bir amaç olarak görülmekten çok yargı ve politik sistem tarafından tanınması gereken bir olgu olduğu görüşü dikkate alınırca, Suriyeli sığınmacıların entegrasyonunda bu ön yargıların önce yıkılmasıyla başlanacağı anlaşılacaktır.

4. Sonuç

Türkiye'ye gelen Suriyeliler dil, din, örf ve adetler vb. bakımdan seçilebilir, ayırt edilebilir olmaları Türkiye'de farklı bir etnik grup olarak algılanmasına neden olmaktadır. Bu yüzden Suriyelilik meselesi sadece demografik değil, tüm toplumsal yapıyı etkileyen karmaşık bir süreçtir.

Suriyelilerin önemli bir kısmı geri ülkelerine dönmeyecek ve Türkiye'de kalacak ise bu kişilere değer verilmeli ve gelecek için mutlaka topluma adaptasyonları sağlanmalıdır. Suriyeli sığınmacılar yavaş yavaş geçici barınma yerlerinden ziyade daha çok yerel halkla iç içedirler. Bu geçişe paralele yerel halk Suriyeliler hakkındaki algıları oldukça negatiftir. Hatta bir "xenofobi" söz konusudur. Bu fobinin oluşmasında gerek ulusal gerekse yerel basın ve sosyal medyanın payı oldukça fazladır. Yerel halk sığınmacıların içlerine daha fazla karışmalarına itirazlar etmektedirler. Bu da etnisite açısından oldukça zengin olan Türkiye'ye Suriyeliler yeni bir azınlık-etnisite grup olarak eklenmektedir.

Bu süreç Suriyelilerin Türkiyelileştirme gibi bir potada eritmesini de engellemektedir. Zaten ekonomik sorunlar ve işsizlik kaygısı; siyasi sorunlar ve güvenlik kaygısı; yerel halkta sığınmacıların suç işleyebileceği endişesi; kentsel sorunlar ve temel hizmetler kaygısı gibi nedenlerden dolayı yerel halk böyle bir erimenin karşısındadır. Kısmi başarılar elde edilse dahi sonuçta Türkiye'de de Kürt potası, Sünni ve Alevi potası gibi olasılıklar söz konusudur.

Oysa entegrasyon süreci başarılı yönetilmesi durumunda uzun vadede yerel halkın olumsuz düşünceleri değişir, yabancı düşmanlığı ve güvenlik kaygıları yerini toplumsal zenginliğe, çok kültürlü yapının gelişmesine bırakır. Ayrıca komşu ülke halkları arasında toplumsal bağ güçlenerek uzun vadede rekabet ve çatışma problemleri ortadan kalkarak yerini işbirliği ve dayanışmaya bırakabilecektir. Bundan dolayı Türkiye yabancı düşmanlığı ve nefret suçlarına karşı yasaların ve yaptırımların bir an önce tamamlanması gerekmektedir ki ötekilik olgusu peşi sıra suçu da getirmesin, işbirliği olanaklarına yönelinsin.

Kaynaklar

- Aslan, C. (2014). Fellahların Sosyolojisi, Adana: Karahan Kitapevi.
- Aslan, C. (2015) "Zorunlu Ev Sahipliği Sürecinden komşuluk Sürecine: Yerel Halkın Suriyeli Sığınmacılara Karşın Yaşantı, Algı, Tutum ve Beklentilerinin Tespiti-Adana Örneği", 4. Türkiye Nüfusbilim Kongresi (5-6 Kasım 2015) bildiri kitapçığı, sf. 207-231
- Bayram, Y. (2016). "Yerelde Öteki Olmak: Suriyeli Sığınmacıların Trabzon Yerel Gazetelerde Söylemsel Temsili". Uluslararası Sosyal Araştırmaları Dergisi, Cilt:9. Sayı: 42. Şubat. Sayfalar: 1416-1430.
- Chambers, I. (2014). "Göç, Kültür, Kimlik", 2. Basım. Çev.: Mehmet Beşikçi ve İsmail Türkmen, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Crispino, J. A. (1980). The Assimilation of Ethnic Groups:The Italian Case. New York: Center for Migration Studies
- Erbaş, H. (2002). "Küresel Kriz ve Marjinalleşme Sürecinde Göç ve Göçmenler", Doğu-Batı Dergisi, Sayı: 18, ss: 173-193.
- Erkal, M. (1996) "Sosyoloji", İstanbul: Der Yayınları.
- Gümüş, A. ve Durgun, M. S. (2015). "Suriyelilerin Adana'daki Durumu: Kapalı Hesap Açık Kapi Politikasının Sonuçları" Adana Kent Sorunları Sempozyumu 3- 22-23 Mayıs 2015. Bildiriler Kitabı. Ankara: TMMOB. s.1-59
- Kiraz, S. (2011). "Yabancılaşmanın Kökeni Üzerine". FLSF (Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi), ISSN 1306-9535, www.flsfdergisi.com Güz-Sayı:12. Sayfa: 142-169.
- McLaren, P. (1994). White Terror and Oppositional Agency: Towards a Critical Multiculturalism: A Critical Reader. [iç.], David Theo Goldberg (ed.), Basil Blackwell, Oxford, 45-74.
- Paker, M. (2007). Paker ile Söyleşi: Öteki Korkusu. Birikim Dergisi. 14.10.2017, <http://birikimdergisi.com/guncel/murat-paker-ile-soylesi-oteki-korkusu>.
- Ünal S. (2014) "Türkiye'nin Beklenmedik Konukları: Öteki" Bağlamında Yabancı Göçmen ve Mülteci Deneyimi", Journal of World of Turks, Vol. 6, No. 3 (2014), Sf: 65-89.
- Yılmaz H. (2010). " 'Türkiye'de 'Biz'lik, 'Öteki'lik, Ötekileştirme ve Ayrımcılık: Kamuoyundaki Algılar ve Eğilimler". Açık Toplum Vakfı (Destek No: 2009001) ve Boğaziçi Üniversitesi (Destek No: 07K120620) tarafından eş katkıyla desteklenen araştırma projesi. Tamamlanma tarihi: Haziran 2010. Erişim adresi: www.hakanyilmaz.info